

COMPANION, s. सहायः, सहचरः, सङ्गी म. (न्), मित्रं, सखा m. (सि),
 वन्द्यः m., सङ्गः m. (स्), सहचरी m. (न्), सहभाषी m. (न्), अनुचरः
 सभितरः, अनुचरः, स्त्रीयः; 'of the king,' नम्येयचरः, महासङ्गः
 प्रधान-नः; 'in arms,' सहसङ्ख्या m. (न्); 'at school,' सहापायी
 m. (न्); 'in sorrow and joy,' समुद्रःसुखः; 'at table,' सहभोजी
 m. (न्); 'boon companion,' सहायी m. (न्); नम्येयसङ्गः; 'a
 woman's female companion,' सखी.

COMPANIONABLE, *a.* साङ्गतिकः -कौ -कै, मैत्रेयः -यी -यै, प्रतिभावधान्
-घनी -घन (त).

COMPANIONABLY, *adv.* सत्सहाय्यवत्, सन्निवृत्तवत्, साङ्गतिकप्रकारेण.

COMPANIONSHIP, *s.* सहायता-त्वं, साहाय्यं, साहित्यं, साक्षं, संसर्गिता,
सङ्गः-कृतिः *f.* साहचर्यं.

COMPANY, s. (Assembly of people, party) सभा, समाजः; पंक्तिः f. परिषद्, राखेरसः; 'inadmissible into company, समाजिकः-या-यं; 'politeness to company, सभाचारार्थं, सभाजनं.—(Body of men) जनसमूहः, गणः.—(Band of soldiers) गुल्लः, सेव्यारक्षः; 'by companies' पंक्तिभिः.—(Fellowship, society) समाजता, हाहर्ष्यं, साहित्यं, संघर्षः, संवासः, समागमः; 'evil company, चरासंलग्नी, चुल्लुङ्गी, कुसङ्गतिः f.—(Company of actors) पात्रगणैः.—(Company of traders, corporate body) श्रेष्ठी-विश्वः m. f.; 'to bear or keep company with, सह गच्छ (c. l. चरति-रितुं), अनुसर, सह गच्छ (c. l. बधति, वल्लं), सह गच्छ (c. l. गच्छति, गच्छं).

COMPARABLE, a. उपमेयः-या-यं, तुलनीयः-या-यं, तुल्यः-त्या-त्यं.

COMPARATIVE, *a.* (Relative, not absolute) **सानुबन्धिकः** -की -कं, **प्रासङ्गिकः** -की -कं, **उपमानेन निर्वीतः** -तः -तं.—(Having the faculty of comparing) **तोलनः** -ना -नं.

COMPARATIVELY, *adv.* उपमानेन, औपम्येन, सादृश्येन, उपमानपूर्वम्.

TO COMPARE, *v. a.* उपमा (c. 2.—माति, c. 3.—निमाते—मातुं), तुल (c. 10. तुलयति—यितुं), साधारणीक, सम्पृ in caus. (—धारयति—यितुं) with two acc., उपदिश् (c. 6.—दिशति—देतुं).—(Likened, equal) समीकृ, तुल्यीक, सदृशीक, समान (nom. समानयति—यितुं).

COMPARED, p. p. उपनिः -ता-तं, उपमेतः -ता-तं, साधारणीकृतः -ता-तं, तलितः -ता-तं, उत्तेधितः -ता-तं, समीकृतः -ता-तं.

COMPARISON, ३. उपमा, उपमिति: *f.*, उपमानं, तोलनं, उल्लेखः, साधारणं, सादृश्यं, सौम्यं; 'by comparison with one's self,' जालौपम्येन; 'without comparison,' अतुलनीयः -या -यं, अतुल्यः -त्या -त्यं, असाधारणः -शा -शं. (Simile) दृष्टान्तः, उपमा.

COMPARTMENT, s. (Division) छेदः, भागः, विभागः, परिच्छेदः, अंशः.
कक्षः-खं.—(Of an edifice) कक्षः.

COMPASS, s. (Circuit) परिचरित, मण्डलं, परिमण्डलं, परिधिः *m.*, परिमाणः.
—(Extent, limits) परिमाणं, पर्ययनं, विस्तारः, सीमा.—(Range, reach) विषयः, परिमाणः; 'within compass of the understanding', बुद्धिगम्यः-व्या-न्ये; 'of the ear', कर्णगोचर-रा-रे.
—(Due limits, moderation) परिमिततन्त्रं, अनतिव्रतः, प्रमादः *f.*
—(Instrument to find the quarter) परिमण्डलपथयन्त्रं, उन्नरदिक्-प्रवेष्टिनी शक्तिः, दिग्दर्शकयन्त्रं, दिग्दर्शकं, समदृष्टपथयन्त्रं.

To COMPASS, *v. a.* (Surround) वेष्ट् (c. 1. वेष्टते-हिन्तुं), परिवेष्ट्, परिपुष्ट् (c. 5. -पुष्टाति-वरितुं-रोतुं), परिष्ठा (c. 1. -तिष्ठति-धातुं) (Go round) परिगम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं), परिचर् (c. 1. -चरति-रिन्तुं); 'reverentially', प्रदक्षिणीकृ- (Attain) क्षपिगम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं), गम्, प्रतिपद्य् (c. 4. -पद्यते-पयुं), अभिपद्य्; चापद्य्; चासद्य् in

caus. (-सादयति-यितुं), लभ् (c. 1. लभते, लभुं), साध् in caus. (साधयति-यितुं).—(Contrive) षट् (c. 1. षटते-दितुं).

COMPASS OR COMPASSES, s. कर्कटः, कर्काटकः.

COMPASSION, *s.* कारुण्यं, करुणः -णा, दया, कृपा, अनुकम्पा, घृणा,
 करुणोक्तः करुणादः दयालुता -त्वं, करुणादेता, हनोक्तिः *f.* आपन्नरक्षणं.

To COMPASSIONATE, v. a. अनुकम्प्य (c. l. -कम्प्यते -म्यितुं), समनुकम्प्य with acc.; दय् (c. l. दयते -यितुं) with gen.; करुण (nom. करुणायते), कृपा (nom. कृपायते), अनुकृपा, दया कृ, कृपां कृ, करुणां कृ.

COMPASSIONATE, a. दयालुः-लुः, कृपालुः-लुः, लुः लुः सयः-युः-यं.
 कारुणिकः-को-कं, सकलशः-शा-शं, कारुण्येदो-दिनी-दिनु (नृ),
 पृथ्वी-गिनी-नि (नृ), कलशायः-यी-यं, कलशार्द्रः-द्रौ-द्रौ, चतुर्भुजः-भुज-भुजं,
 स्थिती-स्थि-न्, शानुकम्पः-म्प-यं, शानुक्रोशः-श्रा-शं, कृपायान्-यान्-यं,
 -वती-वत् (र), कृपायः-यी-यं, हृदयालुः-लुः, हृदयाक-क-कं, हृद-
 यामयः-यी-यं, दयाशीलः-ला-लं, दयाकर-रा-रं, दयान्वितः-वति-वत् (तृ),
 सरतः-ता-तं, आपकच्छशीलः-ला-लं, क्षमायान्-वती-वत् (तृ).

COMPASSIONATELY, *adv.* सानुकम्प्यं, सदयं, सकारुण्यं, कारुण्येन, कृपया.

COMPATERNITY, s. धर्मपितृत्वं, धर्मपितुर् ज्ञवस्या or दशा or भावः.

COMPATIBILITY, ४. योग्यता, उपयुक्तता, सम्भवः, सम्भाव्यता, अवरोधः, अविरुद्धता, अविवर्धता, अनुसार्पिणं.

COMPATIBLE, a. सविरुद्धः -द्धा -द्धं, योग्यः -ग्या -ग्यं, सम्भाव्यः -व्या -व्यं,

अविगणः-शा-शं, रुनुसारी-रिणी-रि(न्), अनुगुणः-शा-शं, उपसुक्तः-क्ता-कं

COMPATIBLY, *adv.* अविरोधं, अविगुणं, उपयुक्तं, अनुसारात् -रेण -रतम्.

COMPATRIOT. $\&$. स्वदेशजः, स्वदेशीयः, एकदेशीयः, एकदेशवासी *m.* (न).

सांस्थानिकः

COMPREH. : वयस्यः, तत्पदभाक् m. (ज), समानपदस्थः, समानवयस्कः

सहचरः ^{३३} (म). तन्मात्रज्ञिः, प्रतियोगी *m.* (न), सङ्गी *m.* (न).

The compound is expressed by the causal form, usually in

conjunction with the adverb बलात् or यत्नेन; as, 'the king should compel him to pay,' न राजा बलाद् दाययेत्; 'he compels the Brahmans to perform the sacrifice,' ब्राह्मणान् यत्नं कारयति. The root चह् (c. 1. चहेति - हिउ) sometimes the sense of 'being compelled'; as, 'he is compelled to pay,' दातुम् चहेति. In modern Sanskrit such expressions as the following are found; 'they compelled him to bear a burden,' भारं योतुं न बलाद् दामुः (root धृ); 'Compel the people to come,' लोकान् आगन्तुं प्रवर्धेय. See CONSTRAIN.

COMPELLABLE, *a.* Expressed by the fut. pass. part. of the causal form ; as, 'compellable to pay,' दापनीयः -या-वं, दाष्यः -ष्या-वं.

COMPELLATION, *s.* ज्ञाभाषणं, ज्ञामन्त्रणं, ज्ञाभिवादः, सस्रोधनं.

COMPELLED, *p. p.*, Expressed by the pass. part. of the causal form; as 'compelled to pay,' दायित्वात्-त्ता-त्तं. The adverb बलात्, or बलेन may be joined with it.

COMPELLER, s. कारयिता m. (तृ), प्रवर्त्तकः, प्रयोजकः, प्रेरकः.

COMPENDIOUS, *a.* साक्षेपिकः-की-कं, साम्प्रसिकः-की-कं, संक्षिप्तः-प्रा-पं.

समस्तः-स्ता-स्तं, सङ्गृहीतः-ता-तं, परिणिजः-ता-तं, अविस्तीर्यः-या-यं.

COMPENDIOUSLY, *adv.* संक्षेपेण, संक्षेपात्, संक्षेपतः, समासतः, अविस्तरेण.

अविमर्शनात्. संक्षिप्तप्रकारेण.

COMPENDIOUSNESS, *s.* संक्षिप्तता, संक्षिप्तिः *f.* संक्षेपः, उपसंक्षेपः, समस्तत्वम्.

समाप्तः संद्वयः, वसुक्तव्यः.

COMPEND OR COMPENDIUM, ४. संक्षेपः, सङ्ग्रहः, प्रत्याहारः, संहारः